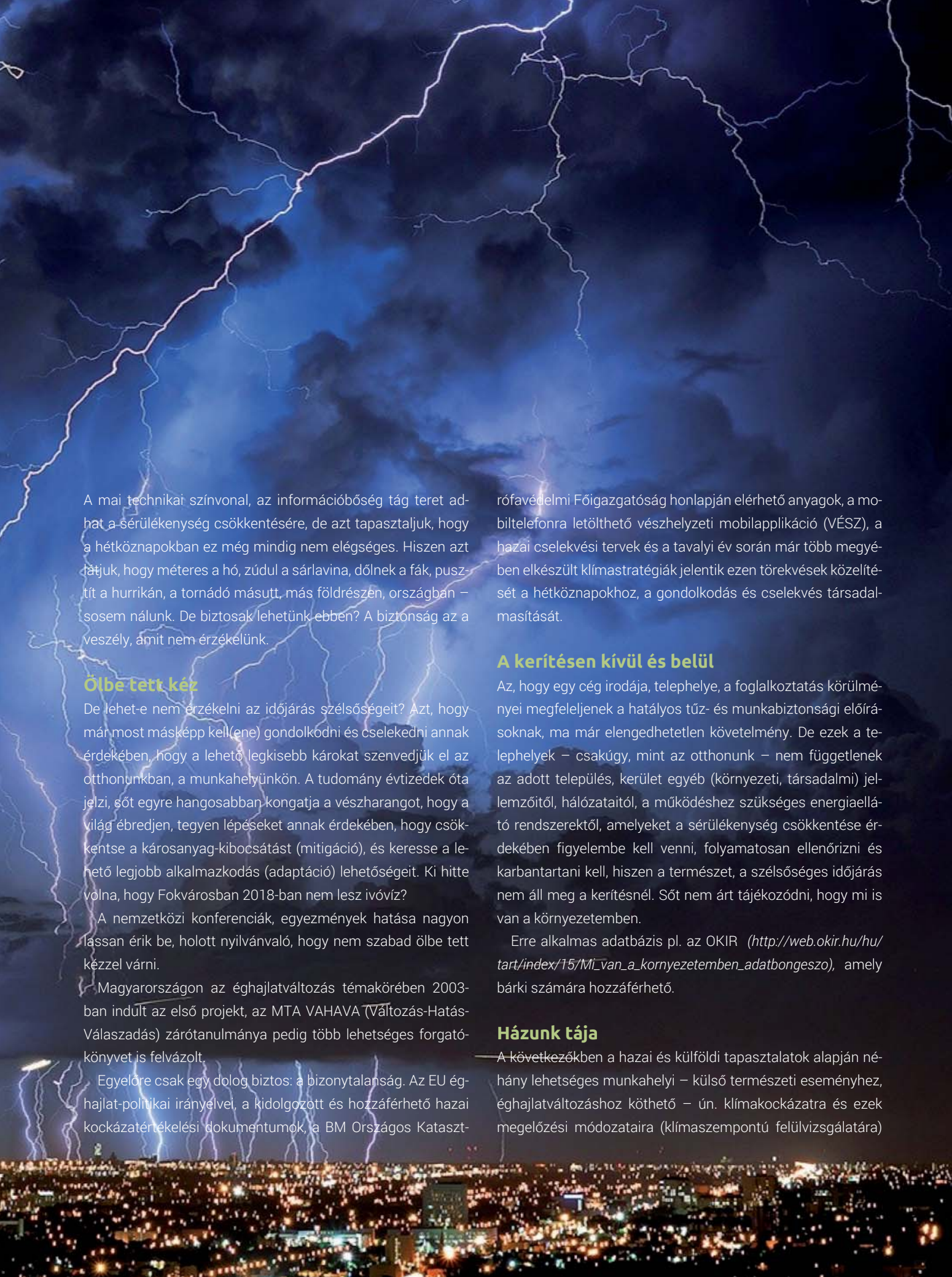

MI VAN AKKOR, HA...

Sokszor kezdünk így mondatot, amikor azt mérlegeljük, hogy tevékenységünknek, vállalkozásunknak, otthonunknak milyen lehetséges veszélyekkel kell szembenéznie – például egy váratlan időjárási esemény bekövetkeztekor.

SZERZŐK: SZÁNTÓ EMESE MUNKAVÉDELMI SZAKMÉRNÖK
B. KÖRÖSI PIROSKA ORSZÁGOS KLÍMAREFERENS HÁLÓZAT

A mai technikai színvonal, az információbőség tág teret adhat a sérülékenység csökkentésére, de azt tapasztaljuk, hogy a hétköznapokban ez még mindig nem elégséges. Hiszen azt látjuk, hogy méteres a hó, zúdul a sárlavina, dőlnek a fák, pusztít a hurrikán, a tornádó másutt, más földrészen, országban – sosem nálunk. De biztosak lehetünk ebben? A biztonság az a veszély, amit nem érzékelünk.

Ölbe tett kéz

De lehet-e nem érzékelni az időjárás szélsőségeit? Azt, hogy már most másképp kell(ene) gondolkodni és cselekedni annak érdekében, hogy a lehető legkisebb károkat szenvedjük el az otthonunkban, a munkahelyünkön. A tudomány évtizedek óta jelzi, sőt egyre hangosabban kongatja a vészharangot, hogy a világ ébredjen, tegyen lépéseket annak érdekében, hogy csökkentse a károsanyag-kibocsátást (mitigáció), és keresse a lehető legjobb alkalmazkodás (adaptáció) lehetőségeit. Kí hitte volna, hogy Fokvárosban 2018-ban nem lesz ivóvíz?

A nemzetközi konferenciák, egyezmények hatása nagyon lassan érik be, holott nyilvánvaló, hogy nem szabad ölbe tett kézzel várni.

Magyarországon az éghajlatváltozás témakörében 2003-ban indult az első projekt, az MTA VAHAVA (Változás-Hatás-Válaszadás) zárótanulmánya pedig több lehetséges forgatókönyvet is felvázolt.

Egyelőre csak egy dolog biztos: a bizonytalanság. Az EU éghajlat-politikai irányelvel, a kidolgozott és hozzáférhető hazai kockázateértékelési dokumentumok, a BM Országos Katasztró-

rófavédelmi Főigazgatóság honlapján elérhető anyagok, a mobiltelefonra letölthető vészhelyzeti mobilapplikáció (VÉSZ), a hazai cselekvési tervek és a tavalyi év során már több megyében elkészült klímastratégiák jelentik ezen törekvések közelítését a hétköznapokhoz, a gondolkodás és cselekvés társadalmasítását.

A kerítésen kívül és belül

Az, hogy egy cég irodája, telephelye, a foglalkoztatás körülményei megfeleljenek a hatályos tűz- és munkabiztonsági előírásoknak, ma már elengedhetetlen követelmény. De ezek a telephelyek – csakúgy, mint az otthonunk – nem függetlenek az adott település, kerület egyéb (környezeti, társadalmi) jellemzőitől, hálózataitól, a működéshez szükséges energiaellátó rendszerektől, amelyeket a sérülékenység csökkentése érdekében figyelembe kell venni, folyamatosan ellenőrizni és karbantartani kell, hiszen a természet, a szélsőséges időjárás nem áll meg a kerítésnél. Sőt nem árt tájékozódni, hogy mi is van a környezetemben.

Erre alkalmas adatbázis pl. az OKIR (http://web.okir.hu/hu/tart/index/15/Mi_van_a_kornyezetemben_adatbongeszo), amely bárki számára hozzáférhető.

Házunk tája

A következőkben a hazai és külföldi tapasztalatok alapján néhány lehetséges munkahelyi – külső természeti eseményhez, éghajlatváltozáshoz köthető – ún. klímakockázatra és ezek megelőzési módzataira (klímaszempon-tú felülvizsgálatára)

kívánjuk konstruktív módon felhívni a figyelmet a sérülékenységek csökkentése érdekében. Ezeket aktuálisan be lehet illeszteni a munkavédelmi és tűzvédelmi oktatás témáiba.

A már említett klímastratégiák a helyileg illetékes önkormányzatok honlapján elérhetők, azok megismerését mindenképpen javasoljuk. Ezen túlmenően viszont a józan észre és a címben szereplő „Mi van akkor, ha...” szemléletre támaszkodva kell sorra venni a lehetséges külső és belső klímakockázatokot, sőt ma már az űridőjárás következményeivel is számolni kell.

A hálózatok (áram, gáz, víz, telekommunikáció) sérülékenysége a természeti eredetű veszélyek, a szélsőséges időjárás egyik következménye. Ezenkívül érdemes megvizsgálni, hogy a cég (épület, objektum, gépek, berendezések) fekvése, geológiai viszonyai milyen kockázatokat rejtenek. Például az alsóbb szinteken lévő raktárak, irattárak nincsenek-e kitéve egy nagy esőzés utáni villámárvíznek, vagy hőség esetén felforrósodásnak? Az udvaron szabadon elszivároghat-e a víz, vannak-e hézagok a burkolaton? Eső után érdemes az udvarok felülvizsgálata, és ha szükséges, a burkolat javítása, kiegyenlítése.

A kockázatelemzés klímaszemponitú megközelítésekor pl. az **eszközök** vonatkozásában az alábbiakra érdemes figyelmet fordítani:

» Van-e a cégnél szünetmentes áramforrás (és az ehhez szükséges eszköz, anyag: benzin, olaj), amely az esemény bekövetkeztekor a zavartalan működés érdekében azonnal üzembe helyezhető?

» Szükséges-e, ha igen, pl. megfelelő teljesítményű-e a szivattyú?

» Van-e vezetékes rádió, esetleg elemes rádió és működőképes elemilámpa (folyamatosan töltött állapotban, illetve elemek, akkumulátorok rendelkezésre állnak-e)?

» Van-e kézi megafon, hogy áramkimaradás esetén hangbmondással, szirénával lehessen tájékoztatni a teendőkről a munkavállalókat, és szükség esetén tudják-e kezelni a munkatársak a fenti berendezéseket?

» Szükséges a meglévő eszközök, gépek, berendezések rendszeres klímaszemponitú felülvizsgálata rendkívüli hideg vagy hőség szempontjából is (kezelési utasítás, tárolás).

» Hol parkolnak a gépkocsik? El tudják-e hagyni a telephelyet, parkolót rendkívüli esemény bekövetkeztekor, vagy esetleg útjában állnak a károk enyhítésére érkezőknek?

» A cég klímaszemponitú hulladékkezelését is érdemes felülvizsgálni, hiszen a szél, a villámárvíz, illetve a tartós hőség ezeket a gyűjtődényzeteket is érinti (rögzítés, zárhatóság, szerves vagy veszélyes hulladék tárolása).

» Az elektronikus eszközök megfelelően burkoltak-e, hogy ellenálljanak az esőnek, fagynak, hőségnek (pl. bankjegykiadó automata)?

Az eddigieken túlmenően ne feledkezzünk meg a **munkavállalókról** sem!

» Szükség esetén tudjuk-e értesíteni a munkavállalókat (telefonszám, cím), hogy mi a teendőjük rendkívüli esemény esetén (elinduljon-e a munkahelyére, sőt igyekezzen, vagy inkább

maradjon otthon)? Itt említjük meg, hogy egyes munkahelyeken nem nyilatkoztatják a munkavállalókat arról sem, hogy személyüket érő esemény után kit, milyen telefonszámon tájékoztassanak. Sok esetben az illető mobiltelefonja sem ad erre gyors lehetőséget.

» A munkahelyen lévő, maradó (ügyeletet ellátó) munkatársak számára biztosított-e a palackozott víz, étel (konzerv), takaró, világítás, alapvető gyógyszerek (elsősegélydoboz), toalett? Ezeket a készleteket időnként érdemes felülvizsgálni, és frissítéskor a közeli lejáratú konzerveket, eszközöket eladományozni.

» Rendkívüli hőség, hőségriadó esetén a szabadban végzett munka során mérlegelni kell – a gépek, eszközök, főleg a fémek felforrósodása miatt – a csak korlátozottan végezhető tevékenységeket. Ilyenkor a megfelelő védőfelszerelések még nehezebbé teszik a munkavégzést, járművezetést, gépkezelést, csökken a koncentráció, alacsonyabb az ingerküszöb, és nagyobb a balesetveszély.

» Kifejezetten fontos a megfelelő mennyiségű folyadék és pihenőidő (valamint fürdési lehetőség) biztosítása a fentiek mellett az irodai munkát végzők számára is. Nyáron fontos az élelmiszerek hűtése, tárolása, a hűtőberendezések biztosítása.

» Ahol ez megoldható, a munkarendet is rugalmasan kell átalakítani, tekintetbe véve a bejárók, az idősebbek körülményeit, fizikai állapotát. Bevált gyakorlat, hogy nyáron – ahol erre lehetőség van (pl. iroda) – a „pacsirták” még korábban kezdenek és mennek haza, illetve a „baglyok” később kezdenek és végeznek a munkahelyen.

» Az árnyékolással (gyermekintézményekben pl. párapapával, napvitorlával), klímaberendezéssel enyhíthető a hőség és a napsugárzás hatása. Szabadban végzett munkáknál a napvédő szemüveg és krém biztosítására is figyelni kell.

» Az elmúlt években már ideért a szúnyogok, poloskák hada, ami sok bosszankodásra, vakaródzásra ad okot. Nemcsak az enyhe időjárás, hanem a más kontinensekről érkező szállítmányok papírdobozai, faládái is tartalmaznak esetenként lárvákat, nemkívánatos – itt nem őshonos – rovarokat, ezért az ilyen csomagokat ajánlott óvatosan kibontani. Ahol erre lehetőség van, már most érdemes szúnyoghálót felszerelni a nyílászárókra.

» A vegyszeres rovarirtás, szúnyogirtó szer helyett javasoljuk a természetes alapanyagú rovarriasztó szerek használatát gyermekek és felnőttek számára is.

» A helyiségek belső levegője sokszor szennyezettebb, mint a külső. A kertészetekben ma már külön polcon található az ún. légtisztító növények, amelyek megtisztítják a levegőt a bútorokból, padlóból, elektromos berendezésekből áramló lak-

kotól, gőzöktől, szmogtól. Helyük van az irodákban is, hiszen nemcsak szépek, hanem hasznosak is!

» Néhány szót az öltözködésről is ejteni kell. Mint ismert, az emberek tőlünk délebbre hőség idején nem „ledobják” a ruhadarabokat, hanem inkább befedik a fejüket (sál, kalap, sapka), és hosszú ujjú, bokáig érő holmikát hordanak. A magyarázat az, hogy a fedetlen testrészek elpárolog a szervezetből a nedvesség, és nehezebben viseljük a hőséget. Tudni

„Az űridőjárás a központi csillag körül lévő napszél, magnetoszféra, ionoszféra és termoszféra állapotából tevődik össze, amelyek hatással vannak az űrben keringő eszközök teljesítményére és megbízhatóságára, továbbá a földi telepítésű technikai eszközök működésére, és veszélyeztethetik az emberek egészségét és életét. Az űrbeli környezet állapotainak különböző változásai megszakíthatják a műholdak normál működését, ami a kommunikáció, a navigáció, a kereskedelem és a műsorszórás zavarása mellett a földi energiaellátó hálózatban is komoly zavart okozhat. Ezek összessége társadalmi és gazdasági károkkal jár.”

(Forrás: Wikipédia)

kell, hogy a szervezet víztartalmának már 1%-os csökkenése is a fizikai és szellemi teljesítmény, a hőszabályozás, valamint a szív- és érrendszeri funkciók csökkenését okozhatja; míg 10%-os veszteség halálos is lehet. De ha a fejet, testet könnyű, pamutholmikkal fedjük, akkor a nedvesség nem párolog el a testből, testünkről, hanem visszahűt, és elviselhető lesz a meleg. Ezt a bevált gyakorlatot rugalmasan lehet és kell követni hőség idején, a munkavédelmi szabályok és a céges – öltözködésre vonatkozó – előírások mellett.

Az egyre szélsőségesebbé váló időjárás gyors változásai még az egészséges embert is megviselik. Tény, hogy melegebb éghajlati körülmények között alacsonyabb az ingerküszöb, rövid a reakcióidő, csökken a koncentrációképesség, és növekszik az agresszivitás. Ezt pedig nem lehet figyelmen kívül hagyni sem az iskolában, sem a munkahelyen.

Az előbbieken felsorolt néhány lehetséges kockázat klímaszemponitú elemzése, csökkentése mind az infrastruktúra, mind a humán erőforrás tekintetében kihat a cég hosszú távú üzleti teljesítményére is.

A lehetséges kockázatokra (veszélytípusokra) történő szervezeti és humán felkészüléshez további információk a www.katasztrofavedelem.hu oldalon található.